

Stemmeret for Kvinder 1

Taler

Vilhelm Andreas Wexelsen

Dato

5 juni 1890

Sted

Stortinget

- 1 - Det er den dybeste religiøse Følelse hos mig, som driver mig til at votere for det Forslag, som Minoriteten har stillet, og for de Foranstaltninger, som gaar i samme Retning, til Kvindernes Frigjørelse. Hr. Biskop Heuch betegnede sit religiøse Standpunkt i denne Sag som den hellige Skrifts; i sin Lære om
- 5 Kvindens Forhold hævder denne, at Kvinden skal være undtaget fra Offentligheden og Livet i den. «Det er hende ikke tilstedet at herske over Manden, men kun at være i Stilhed.»

- Ved Biskopens Udtalelse er vi komne ind paa et Kardinalpunkt, som tidt og ofte
- 10 har været fremholdt, og som har været for saa mange den sidste Tilflugt, naar de har villet søge at hindre Udbredelsen af det, som med Livets Styrke og med Udviklingens Evne har mere og mere banet sig Vei til Sindene. Det er jo ikke den første Gang i Menneskeslægtens Historie, at naar der kommer stærke
- 15 Strømninger, som stiller Krav, til hvilke der slutter sig flere og flere, saa der mere og mere bliver en Stemning, en Opinion for dem, et saa stærkt Pres, at man ikke kan modsætte sig dem paa anden Maade, saa har Motstanderne søgt det sidste Bolværk i de religiøse Grunde.

- Hr. Heuch gik ikke nærmere ind paa, hvad det var i den hellige Skrifts Lære,
- 20 som slog fast, at Kvinderne maa ikke virke i Offentligheden, men at de skal være i Stilhed. Men forsaavidt som han sigter til de tidt anførte og ofte fremdragne Udtalelser fra de første kristne Tiders Mænd, som vi har skriftlige Efterladenskaber fra, saa vil jeg sige, at vi engang maa begynde ogsaa her i Landet at hævde, at ikke alt, som Paulus eller Petrus eller nogen anden af de hellige
- 25 Skribenter har skrevet ud af sin Følelse, sin Overbevisning, sin Tids Opfatning, er evig og gyldig Sandhed. Det er det ikke. Ikke alene vilde man, dersom man vilde slaa fast alle Punkter f. Ex. i Paulus's Ethik eller i alle Henseender holde sig til Paulus's Samfundsopfatning, støde paa uoverkommelige Vanskeligheder baade med Hensyn til Hovedbedækning og ikke Hovedbedækning, Offerkjød

og ikke Offerkjød og mange saadanne Ting, som ikke længere har
nogensomhelst Betydning. -

35 Likesaalidt som det gaar an i vore Dage, hvad der jo er forsøgt paa fra theologisk
Side, at forsvare Slaveriet, fordi der var Slaver paa Paulus's Tid, og fordi han
mente, at en Træl ikke burde bryde Forholdet, men reise hjem til sin Husbond,
saaledes gaar det heller ikke an f. Ex. at tage det Ord om, at Kvinder skal tie i
Forsamlingen, og gjøre det gjældende paa den Maade, at de ikke skal have Lov til
40 at være udenfor de Rum, hvor der virkes i Stilhed. Man kan længe nok sige, at
dette er en religiøs Sandhed, «her ligger min religiøse Overbevisning» - Livet
bryr sig ikke det mindste om det, Kvinderne tier ikke længere i Forsamlingen, de
gjør det ikke! -

Jeg vil bare sige, at endskjønt jeg respekterer det Vidnesbyrd, som Hr. Biskop
45 Heuch gav, fordi det altid er godt, at en Mand taler ud fra Leveren, saa at intet
skjules, saa man kan kjende Standpunkterne, saa maa jeg sige, at det
forekommer mig at være en besynderlig Opfatning, han havde, naar han i de
stærkeste Ord skildrede Kvindernes Betingelser, skildrede deres Takt, deres
finere Intuition, stærke Følelse, deres større Taalmod og deres Evne til ved disse
50 Egenskaber at grundlægge et Hjem, medens han ikke samtidig vil erkjende, at
der er andre Felter end Hjemmets, hvor disse Egenskaber trænges, og glemmer,
at ikke alle Kvinder er skikkede til og kan faa Anledning til at grundlægge et
Hjem.

55 Dernæst forekommer det mig, at han skildrede saa stærkt disse Egenskaber hos
Kvinderne, at der sandelig næsten ikke blev Rum for Manden; der skal dog to til
at danne et Hjem. Jeg tænker, at det lidet nytter at disputere om hvem der kan
udtale sig smukkeste om Hjemmene; vi faar vel sige, at ligesom baade Mandens
og Kvindens Bestræbelser, naar de faar Adgang til det, bør gaa ud paa sammen at
60 bygge det lille Hjem og sammen at udvikle de eiendommelige Egenskaber, de
har, til det fælles bedste, saaledes staar baade Mand og Kvinde ligeoverfor det
store fælles Hjem, Samfundet. -

Jeg tænker, at hvis Hr. Biskop Heuch faar overleve Syndfloden, hvis der bliver
65 en Top, hvorpaa han kan bjerge sig, saa vil han se, at de Kvinder, som har faaet
Stemmeret, vil nok vedblive at være Kvinder paa alle de Omraader og i alle de
Retninger, hvor Kvinden har sin særlige Opgave. Jeg skal ikke gaa videre ind paa
dette. Jeg vil bare slutte med at sige, at jeg har saa meget tilovers for Hr. Heuch,

70 at jeg ikke vilde ønske ham en saa sørgelig Udgang, som han spaaede sig selv og dem, der delte Livssyn med ham. Skulde jeg ønske ham noget, som der kanske er lidt ondskabsfuldt i, saa vilde jeg ønske, at han maatte opleve den Dag, da han drog afsted med «Morgenbladet»s Stemmeseddel og hans Datter med «Dagbladet»s. -

75

«Den Sag har to Sider,» sagde Hr. Hertzberg; den økonomisk-socialt er den første, og den var den ærede Representant i høi Grad enig i at anerkjende som berettiget. Han vilde gjerne, at Kvinderne skulde faa mere og mere Adgang til Poster og Stillinger, hvor de kunde livnære sig, og hvor de kunde gavne
80 Samfundet. Rigtignok havde han meget vanskeligt for at trække Grændserne op, og det var rimelig nok; thi han tager den Ting paa en forkjert Maade.

Hr. Hertzberg sagde: Kvinderne skal faa Adgang til de og de Stillinger; men vi Mænd skal bestemme hvilke. Saaledes gaar man ikke frem likeoverfor Mænd;
85 endog den største Tulbal af en Gut faar Lov til selv at bestemme, hvad han vil blive, og i hvilken Retning han vil uddanne sig; men om Kvinderne skal Mændene paa Forhaand side: Selv de høiest begavede Kvinder maa vi bestemme om, det og det kan de ikke faa Lov til at indlade sig paa. Jeg tænker, der ingen Fare er ved, at man gaar frem paa naturlig Vis og siger, at Kvinderne skal faa
90 Adgang til alle de Stillinger, som Mændene indehar.

Det, som Hr. Heuch og ogsaa Hr. Hertzberg lægger saadan Vægt paa, er, at det eiendommelige hos Kvinderne, deres særegne Evner og Gaver skal være det normerende, det bestemmende; deri er jeg enig; men ikke i, at en diktatorisk
95 Grændse skal trækkes op af os; ialfald vil jeg ikke være med paa at trække den Grændse, Hr. Hertzberg trak op. Naar han f. Ex. lod til at vente et stærkt Bifald til Udtalelsen om, at man ikke kunde tænke sig en Kvinde paa Prækestolen, saa vil jeg sige, at jeg meget godt kan tænke mig det, og at jeg ønsker, at de maa faa Adgang til den; jeg tror, at om der kom kristne Kvinder paa Prækestolen, vilde
100 de passe den meget bedre end mange af os Mænd. -

Kilde

Eva Kolstad (red.): Stemmerett for kvinner. Oslo 1963, s. 32-34

105

Emner

Stortingstale

URI

110

115

120

125

130

135

140

145